

Правовий режим надання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи передбачає дотримання фізичними та юридичними особами правил сервісної діяльності або порядку користування певними предметами, що закріплені на законодавчому рівні, а також дотримання уповноваженими суб'єктами права стандарту адміністративної послуги та встановленої законодавством процедури. Порушення „режимних” норм тягне адміністративну відповідальність на підставах та у порядку, передбачених законами України.

Список використаної літератури:

1. Алексеев С. С. Общие дозволения и общие запреты в советском праве. – М., 1989.
2. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – К., 2007.
3. Юридический научно-практический словарь-справочник (основные термины и понятия) / Скакун О. Ф., Бондаренко Д. А. / под общ. ред. проф. Скакун О. Ф. – Х., 2007.
4. Адміністративне право : навч. прогр. / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, Ю. В. Іщенко, В. П. Чабан / за заг. ред. В. К. Колпакова. – К., 2010.
5. Мінка Т. П. Правовий режим адміністративного права // Науковий вісник Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ. – 2010. – № 2. – С. 86–93.
6. Адміністративне право України : учебник / под общ. ред. С. В. Кивалова. – Х., 2005.
7. Рушайло В. Б. Адміністративно-правовые режимы : моногр. – М., 2000.
8. Адміністративное право и процесс : полный курс / Ю. А. Тихомиров. – М., 2004.
9. Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2009 р. № 737 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 54. – Ст. 1871.
10. Лихачов С. В. Предмет і завдання дозвільного провадження в системі забезпечення громадської безпеки // Вісник Харків. нац. ун-ту внутр. справ. – 2010. – № 1(48). – С. 144–152.
11. Денисюк Д. С. Правовий режим дозвільної діяльності ДАІ МВС України // Вісник Харків. нац. ун-ту внутр. справ. – 2009. – Вип. 45. – С. 115–121.
12. Бахрах Д. Н. Адміністративное право : учебник / Бахрах Д. Н. – М., 2002.
13. Адміністративное право России : учеб. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 2009.
14. Адміністративне право України : підр. / Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, О. В. Дьяченко та ін.; за ред. Ю. П. Битяка. – К., 2006.
15. Адміністративне право України : академ. курс : підр. : у 2-х т. – Том 1. Загальна частина / ред. кол. В. Б. Авер'янов (голова). – К., 2004.

Надійшла до редакції 14.09.2011

МОСЬОНДЗ С.О.,
кандидат юридичних наук, доцент
(Університет сучасних знань)

УДК 351.854

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ НАУКИ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено визначенню ролі державного регулювання у сфері науки в Україні на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Ключові слова: наука, потенціал, державне регулювання, ефективність наукового потенціалу.

Статья посвящена определению роли государственного регулирования в сфере науки в Украине на современном этапе развития украинского общества.

Ключевые слова: наука, потенциал, государственное регулирование, эффективность научного потенциала.

The article is devoted to the role of government control in the science sphere in Ukraine on the modern stage of development of Ukrainian society.

Keywords: science, potential government regulation, the effectiveness of scientific potential.

У сучасних умовах розвитку цивілізації інтелектуальний потенціал та науково-технологічні інновації, які охоплюють глобальні масштаби, стають головними чинниками гармонійного розвитку людини та основою соціально-економічного зростання тієї чи іншої дер-

жави. Як і сто чи двісті років тому, відколи людство почало з надією дивитись на досягнення науки і техніки, сподіваючись через це розв'язати одвічні проблеми людської цивілізації – подолання голод, забезпечення добробуту, пошук вічного життя, так і нині від науково-технологічного розвитку очікують дива та готових рішень щодо розв'язання актуальних проблем розвитку суспільства. Проте отримати дар ще не означає вміння скористатись ним, особливо коли це стосується такої інтелектуальної сфери суспільної діяльності, як наукова [1, с. 40]. То й не дивно, що провідні країни світу приділяють прискіпливу увагу забезпеченню ефективності державного регулювання наукової сфери.

При цьому необхідно зазначити, що розв'язанню проблем, спричинених недосконалістю державного регулювання у сфері науки, присвячено чимало науково-практичних напрацювань. Так, деякі питання удосконалення правових і організаційних основ діяльності у сфері науки досліджувалися у наукових працях відомих дослідників даної проблематики А. Абалкіна, О. Амоши, А. Гальчинського, Г. Груби, О. Долгальнової, В. Дорофійенка, С. Кравченка, І. Кириченко, В. Кузіна, Б. Малицького, О. Меліхової, А. Монаска, В. Огаренка, В. Пілюшенка, С. Поважного, В. Рижих, В. Соловйова, Д. Стеченка, Л. Федулової, О. Ядранської, Н. Якимчук та інших.

При всій важливості проведених досліджень сьогодні в наукових колах недостатньо уваги приділено визначенню місця та ролі державного регулювання у сфері науки, потребує подальшого удосконалення система державного управління наукою. Тим більше, що 30 червня 2011 р. під час засідання Громадської гуманітарної ради Президент України В.Ф. Янукович ознайомив присутніх із своїм баченням основних проблем у гуманітарній сфері країни, наголосивши, що реформи мають бути спрямовані на удосконалення системи державного управління та впровадження такої моделі, яка б дозволяла стимулювати ініціативу громадян і сприяла їх самоорганізації [2, с. 7].

Особливості організації та форми державного регулювання науки залежать від історичних традицій, часу її інституціоналізації (тобто ступеня рецепції досвіду інших країн), а також від рівня та складності завдань, які постають перед наукою даної держави.

Ступінь централізації управління може бути різним, але завжди існує певним чином організоване міжвідомче регулювання. Умовно можна виділити централізований, децентралізований та комбінований (з децентралізацією ряду функцій) типи державного регулювання науки. Так, прикладами централізованого підходу можуть слугувати Фінляндія, Франція та Японія. Децентралізований тип найбільш яскраво виражений у США, де велика кількість міністерств та агентств тією чи іншою мірою включені в процеси формування та реалізації наукової та інноваційної політики, але відсутній явно виражений центр прийняття рішень. Комбінований тип склався у Великобританії, Німеччині та багатьох інших країнах. Розвиток систем регулювання рухається в напрямі „комбінованої” моделі, яка забезпечує, з одного боку, гнучкість, а з іншого – можливість, за необхідності, мобілізації ресурсів для виконання сформульованих на державному рівні завдань [3, с. 11-12].

Звідси функціонування сучасної держави є свідченням її активної діяльності у сфері науки. Адже наука – це той національний ресурс, за збереження і використання якого держава несе відповідальність перед суспільством.

Наука і виникла внаслідок потреби державного виробництва в XVIII ст., коли численні хаотичні дані пізнання було впорядковано, виділено й приведено в причинний зв'язок і знання стали наукою, а наука наблизилася до свого завершення, тобто зімкнулась, з одного боку, з філософією, з іншого – з практикою: масовим виробництвом, кооперацією великих підприємств, із застосуванням машин, підкоренням сили природи (вітер, воду) у великих масштабах, безпосереднім процесом виробництва. Використання сил природи у виробництві, включення їх до капіталу збігаються з розвитком науки як самостійного фактора виробничого процесу. Якщо виробничий процес стає фактором, сферою застосування науки, то наука, навпаки, стає фактором, функцією виробничого процесу. Накопичення емпіричних знань упродовж тисячоліть дозволило розвиватися знаряддям праці, хоча й дуже повільно, але в напрямку все більш складних пристроїв. Емпірична епоха у виробництві тривала майже до XX ст. Досягнувши певної межі складності, емпірична технологія вичерпала свої можливості. Практичні потреби суспільства зумовили розвиток технічних наук, що викликали прогрес у техніці. Через техніку наука

стала все більше впливати на виробництво. Наука почала перетворюватися на галузь суспільного виробництва, яка добуває необхідну для суспільства нову інформацію. Процес виробництва нової інформації набув характеру прискороного відтворення, і наука стала бурхливо розвиватися, що означало початок епохи науково-технічної революції [4, с. 15].

Звичайно, самоорганізація є характерною для науки. Але її нормальне функціонування в умовах ринкової економіки багато в чому залежить від держави, її політики. Особливо велика роль останньої в нинішній ситуації, коли йдеться про формування демократичної, соціально орієнтованої держави, перманентного реформування економічної, соціальної та духовної систем суспільства тощо. Адже без відповідних наукових досліджень розраховувати на успіхи державної політики у сфері економіки, медицини, соціальної сфери, оборони, енергетики не доводиться.

При цьому потрібно акцентувати увагу на взаємозв'язку фундаментальних та прикладних досліджень, так як без теоретичної актуальності, новизни, концептуальності, доказовості, перспективності конкретного наукового дослідження неможливо визначитись із запровадженням його в практику, науково-технічною, соціальною економічною ефективністю його результатів.

Науково-технічна ефективність характеризує приріст нових наукових знань, призначених для подальшого розвитку науки і техніки.

Соціальна ефективність виявляється в підвищенні життєвого рівня людей, розвитку охорони здоров'я, культури, науки і освіти, поліпшенні екологічних умов тощо.

Економічна ефективність характеризується вираженими у вартісних вимірах показниками економії живої та матеріалізованої праці в суспільному виробництві, сфері послуг, які отримано від використання результатів наукового дослідження та порівняння їх з витратами на проведення дослідження.

Визначення економічної ефективності наукового дослідження в умовах виробництва є одним з найважливіших і найскладніших завдань. Вона передбачає вивчення ефективності впровадження нових технологічних процесів, удосконалення системи управління тощо. При цьому співставляються витрати на проведення наукового дослідження та на його впровадження з отриманим економічним ефектом. Економічні витрати за довгостроковими комплексними науковими дослідницькими програмами визначаються на основі розрахунку інтегрального показника за строк здійснення програми і наступного ефективного використання її результатів.

Отже, економічна ефективність наукових досліджень залежно від галузі та проблеми, яка розглядається, насамперед повинна визначатися на стадії техніко-економічного обґрунтування теми досліджень, уточнюватися за кінцевими результатом виконаної роботи і співвідноситися з отриманим результатом практичного впровадження.

Сучасна цивілізація перетворила науку на необхідний компонент суспільства, соціальної системи, і тому здійснення певної політики стосовно науки стало одним з ключових напрямів діяльності держави, ігноруючи який вона перестає відповідати своєму соціальному призначенню [5, с. 85]. Підтримка державою інноваційної активності характерна для всіх розвинутих країн. Так, конкретне ставлення держави до інноваційної економічної, соціальної, оборонної, енергетичної діяльності виражається не лише у створенні для неї відповідного правового поля, а і здійсненні певної науково-дослідної політики.

В умовах ринкових відносин важливо органічно пов'язати реалізацію наукового потенціалу в інноваційному процесі з відповідною адекватною реалізацією інвестиційного потенціалу. Його можна подати як сукупність фінансових ресурсів – грошовий капітал, який суспільство може виділити для забезпечення інноваційного процесу, відтворення капіталу. Залучення інноваційного потенціалу до інноваційного процесу, його формування, відтворення, реалізація відбуваються за допомогою ринкового саморегулювання в органічному поєднанні з державним регулюванням [6, с. 53].

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що важливу роль у становленні та організації науки відіграє держава. При цьому державна політика у сфері науки не може і не повинна обмежуватися лише фінансовою підтримкою наукових програм і наданням різних пільг суб'єктам, що здійснюють наукову діяльність. Держава зобов'язана виконувати функції економічної (комерційної) реалізації наукових нововведень, виступати основним інвестором інтелектуального капіталу, суб'єктом присвоєння економічних результатів наукового потенці-

алу. Тому, на наше переконання, у цілому роль державного регулювання у сфері науки можна звести до таких моментів:

- визначення стратегії розвитку науки, детальна розробка національного наукового законодавства, моніторинг та оцінка втілення його в практичну діяльність;
- реалізація різноманітних наукових програм, спрямованих на підвищення наукової активності підприємств у межах більшості державних відомств;
- надання державних замовлень, в основному у формі контрактів, на проведення науково-дослідної роботи, які забезпечують початковий попит на більшість нововведень, що згодом знаходять широке використання в економіці країни;
- управління системою науки, забезпечення наявності адекватної кількості наукових установ;
- посередництво в справі організації ефективної взаємодії академічної та прикладної науки, стимулювання кооперації в галузі науково-дослідної роботи промислових підприємств та академічних установ і вищих навчальних закладів;
- забезпечення реального фінансування науки в тих обсягах, що об'єктивно необхідні для будь-якого рівня науки.

Список використаної літератури:

1. Яцків Я., Бублик С., Канигін Ю. Розвиток науки в Україні в контексті української національної ідеї // *Універсум*. – 2002. – № 7-8. – С. 39-43.
2. Кремень В.Г. Гуманітарна політика: звична і несподівана // *День*. – 2011. – № 142-143. – С. 7-8.
3. Дежина И.Г. Государственное регулирование науки в России: Автореф. дис. ... д-ра эконом. наук. – М., 2007.
4. Цехмістрова Г. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. – К., 2003.
5. Мілова Т.М. Нормативно-правові гарантії конституційного права людини і громадянина на свободу наукової творчості в Україні // *Часопис Київського університету права*. – 2007. – № 3. – С. 82-88.
6. Гуменюк В. Участь держави у формуванні інноваційно-інвестиційного потенціалу // *Фінанси України*. – 2010. – № 10. – С. 51-59.

Надійшла до редакції 26.09.2011

ПОПОВА С.М.,
кандидат економічних наук, доцент
(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

УДК 351.713

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ

В статье исследуется информационное обеспечение деятельности органов государственной налоговой службы Украины в условиях реформирования учётного процесса с учётом международных стандартов и автоматизации обработки данных. Проанализированы нормативно-правовые акты действующего законодательства, которые служат правовой основой деятельности органов налоговой службы.

Ключевые слова: *информационное обеспечение, органы налоговой службы, налоговая информация, налоговая разница, электронный документ.*

У статті досліджено інформаційне забезпечення діяльності органів державної податкової служби України в умовах реформування облікового процесу з урахуванням міжнародних стандартів та автоматизації обробки даних. Проаналізовані нормативно-правові акти чинного законодавства, що виступають правовою основою діяльності органів податкової служби.

Ключові слова: *інформаційне забезпечення, органи податкової служби, податкова інформація, податкова різниця, електронний документ.*

